



Гласине о пропасти мултикултурализма шире се невероватном брзином. Шире их необавештени Европљани, чак и они острвски. Њихова необавештеност односи се на географско дистрибуцију и глобални значај тог пројекта. Мултикултурализам не успева у ЕУ, али успева у САД. У свету, ова идеја је исувише важна да би могла бити неуспешна.

Секуларност гура културу у простор магије, а одузимање цивилизацијског идентитета прикрива њену стварну моћ.

Култура се ипак не може разумети изван контекста цивилизације чији је продукт и коју обликује и изван подручја трансцендентног коме тежи и где налази смисао. Замагљивање ових најбитнијих одредница онемогућава разумевање концепта мултикултурализма. Секуларност гура културу у простор магије, а одузимање цивилизацијског идентитета прикрива њену стварну моћ.

Малтусова фобија

Владајућа култура припада владајућој цивилизацији, а она је, рецимо то слободно, протестантска. Њена хегемонија заснива се на економској моћи, економска моћ на старој вредносној претпоставци: „Спасиће се онај ко је богат, јер је богатство знак изабраности.“ Ипак, свака обједињујућа теза носи своју обесхрабрујућу контратезу: „Али шта ће бити када извора богатства нестане?“

Овде почиње несаница богатих белих мушкараца западне цивилизације. Ту несаницу не могу да зауставе ни брзи аутомобили, ни најновији седативи „економске одрживости“. Изелица је, наиме, све више, а ресурса, нажалост, све мање. Нешто се мора предузети,

јер ово је тачка у којој почиње потпуна неодрживост будућности.

Растуће богатство света, уместо жељене конвергенције, доводи до дивергенције култура, диверсификација се већ подразумева.

На нешто дубљем нивоу, који откривају научници као психоаналитичари богатих, страх је још већи. Културе других препрека су корпоративној унификацији света. Стандарди и процедуре производње разбијају се о ледене санте светских култура. [\[1\]](#) Профит је неједнак, профит пада, профит је угрожен! Да, кажу, богатство повећава индивидуалистичку димензију културе, али остале димензије ипак одолевају!

Дубинска анализа владајуће Малтусове фобије открива још горе стање ствари. Растуће богатство света, уместо жељене конвергенције, доводи до дивергенције култура, диверсификација се већ подразумева. Свака од тих култура, чак и она будућа, настала унутар најмање и најпериферније групе људи, може угрозити ову велику владајућу која сања свој кошмарни сан о богатству. Вавилонска кула више није мит или метафора.

Џеронимов томажавк

Научници овде предлажу мултикултуралност и интеркултуралност као покушаје да се спаси оно што се још спасити може, да се новом Вавилону продужи живот. Сарадњом, разумевањем, комуникацијом, коегзистенцијом треба умилостивити друге културе, учинити их мекшим, трпељивијим, спремнијим да нас као велике не осуђују, јер нас не разумеју, не саосећају са нама или нас не цене.

Али пацијенти ипак прибегавају себи својственим механизмима одбране, сили магије или магији силе, по избору и према сопственој моћи – како оној мекој тако и тврдој, па и најтврђој. Културна подсвест, вођена својим законима, замењује стварна значења релације и улоге. Џеронимо је храбар, неухватљив и вешт [\[2\]](#) какви и сами желимо да будемо, али Џеронимо је наш непријатељ. Џеронимо припада другој цивилизацији и другој култури. Нама је потребна Џеронимова земља, не требају нам он и његови бизони. Иако сви ми желимо да будемо Џеронимо, стварни Џеронимо мора умрети.

За успомену на њега, задржаћемо његов томаhawk. Иако не знамо да рукујемо њиме, иако су наше пушке боље и убитажније, ипак дивимо се томаhawkу, јер се дивимо ономе кога више нема. Зато ће се тако звати наше будуће крстареће ракете. И наши највећи непријатељи биће почашћени именом славног Церонима.

Изолација и преокретање

Свака култура има тамни вилајет своје подсвести у којој делују ослобођене магијске силе. Тако је и са малим културама које једнога дана, тврди Хофстеде, могу постати велике. Њих научници великих култура називају етноцентричним, као да су њихове сопствене заиста геоцентричне. Мали у свом ускогрудом, али свакако основаном, страху од великих почињу са изолацијом. Велика култура ту одмах интервенише удруженим терапијским, тачније „хируршким“, бомбардовањем чију прецизност омогућују већ описани Церонимови томаhawkци.

Ту се за свакога нађе по нешто: за обичне потрошаче – биолошка варијанта, за учене екуменисте – трансцендентна!

Мали се тада прену из бунила и започињу отварање према великим. Али ни овде не напредују сви једнако. Неки не стигну даље од сепарације, а неки опет преко омаловажавања и супериорности стигну чак до преокретања. [\[3\]](#) Такве имамо и овде, они више воле томаhawk од буздована, дражи им је Церонимо од Краљевића Марка, али они тамо сматрају их ипак етноцентричним. За заслужену геоцентричност мораће много више да се потруде.

Али чак и мале културе имају своје највеће домете, које велики називају универзализмом. И ту се за свакога нађе по нешто: за обичне потрошаче – биолошка варијанта, за учене екуменисте – трансцендентна!

На срећу, култура има и своју генетску димензију и она нас попут силе гравитације још увек држи на окупу, баш као и све друге. Културни релативизам остаје нам увек као

могућност личног избора или сасвим личног и сасвим слободног култи-мулти експеримента. Јер се још увек мисли да је боље милом, ако већ није могуће силом. Наша мала Република Српска то најбоље зна. Али она зна и то, да сила кад тад Бога замоли. Ако ни за шта друго, онда бар за још „мало спасоносне мултикултуралности.

[1] Увиде (слободно интерпретиране) у овом одељку текста дугујемо Гертју Хофстедеу. Види на <http://www.geert-hofstede.com/>

[2] Џеронимо је име чувеног индијанског поглавице, које је, на згражавање преосталих припадника ове културе над којом је извршен геноцид, дато највећем непријатељу једне познате светске суперсиле.

[3] „Преокретање значи да особа посматра другу културу као супериорну и у исто време у потпуности омаловажава своју културну баштину.“ Види на http://youth-partnership-eu.coe.int/youth-partnership/documents/Publications/T_kits/4/Serbian/2_concepts.pdf (стр. 32)